

Dosarul nr. 2ra-907/2021

Prima instanță: Judecătoria Edineț, sediul central (jud. C. Prisacari)

Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (jud. S. Procopciuc, E. Grumeza, N. Chircu)

Î N C H E I E R E

16 iunie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Iurie Bejenaru

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de Procuratura Generală a RM,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Babiuc Aliona împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Procuratura Generală și Procuratura raionului Briceni cu privire la încasarea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și ale procuraturii,

împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 12 ianuarie 2021, prin care a fost respins apelul declarat de Procuratura raionului Briceni, a fost admis apelul declarat de Babiuc Aliona și a fost casată parțial hotărârea Judecătoriei Edineț, sediul central din 24 iulie 2020,

c o n s t a t ă :

La 24 octombrie 2019, Babiuc Aliona a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Procuratura Generală și Procuratura r-lui Briceni cu privire la încasarea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și ale procuraturii, în baza legii nr. 1545 din 25 februarie 1998.

În motivarea acțiunii, Babiuc Aliona a menționat că, la 16 iulie 2016, în temeiul plângerii depusă de Parașciuc Raisa, de către Inspectoratul de Poliție Briceni a fost pornită urmărirea penală conform elementelor infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (2) lit. c) și d) din Codul penal, pe faptul că activând în funcție de director-interimar al Liceului Teoretic nr. 1 din or. Briceni, având scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, prin înșelăciune și abuz de încredere, sub pretextul perfectării duplicatului diplomei de bacalaureat pe numele lui Gorbani Veaceslav, a însușit de la Parașciuc Raisa suma de 800 lei, astfel cauzându-i ultimei un prejudiciu material considerabil.

Ulterior, prin ordonanța Procuraturii r-lui Briceni din 16 septembrie 2016, a fost pusă sub învinuire în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (2) lit. c) și d) din Codul penal, fiind dispusă reținerea sa.

Astfel, la 08 octombrie 2016, revenind în țară de peste hotare, la postul vamal Brunei - Rososeni, r-nul Briceni, a fost reținută de către colaboratorii Inspectoratului de Poliție Briceni și adusă sub paza Procuraturii r-lui Briceni.

Prin ordonanța Procuraturii r-lui Briceni din 24 octombrie 2016, a fost scoasă de sub urmărire penală și clasată cauza din lipsa elementelor constitutive ale infracțiunii.

Reclamanta a invocat că, a fost trasă ilegal la răspundere penală, fiind reținută, fapt ce î-i acordă dreptul de a solicita repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și ale procuraturii.

Babiuc Aliona a solicitat încasarea din bugetul de stat a sumei de 5 000 de lei cu titlu de prejudiciu material, ce constituie cheltuieli de asistență juridică în cadrul cauzei penale și încasarea sumei de 50 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral.

De asemenea, a solicitat încasarea cheltuielilor de judecată, pe cauza data.

Prin hotărârea Judecătoriei Edineț, sediul central din 24 iulie 2020, a fost admisă parțial cererea de chemare în judecată depusă de Babiuc Aliona. A fost încasat din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul Alionei Babiuc suma de 5 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și ale procuraturii. În rest, acțiunea a fost respinsă.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 12 ianuarie 2021, a fost respins apelul declarat de Procuratura raionului Briceni, a fost admisă cererea de apel declarată de Babiuc Aliona, a fost casată hotărârea Judecătoriei Edineț, sediul central din 24 iulie 2020, în partea respingerii pretenției privind încasarea prejudiciului material și în această parte a fost pronunțată o nouă hotărâre, prin care: a fost admisă cerința înaintată de Babiuc Aliona împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Procuratura Generală și Procuratura raionului Briceni cu privire la încasarea prejudiciului material. A fost încasat din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul Alionei Babiuc suma de 5000 de lei cu titlu de prejudiciu material. În rest, hotărârea primei instanțe a fost menținută.

Pentru a decide astfel, instanța de apel cu referire la circumstanțele cauzei a reținut că, la 16 iulie 2016, în temeiul plângerii depusă de Parasciuc Raisa, de către Inspectoratul de Poliție Briceni a fost pornită urmărirea penală conform elementelor infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (2) lit. c) și d) din Codul penal, pe faptul că activând în funcție de director-interimar al Liceului Teoretic nr. 1 din or. Briceni, având scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, prin înșelăciune și abuz de încredere, sub pretextul perfectării duplicatului diplomei de bacalaureat pe numele lui Gorbani Veaceslav, a însușit de la Parasciuc Raisa suma de 800 de lei, astfel cauzându-i ultimei un prejudiciu material considerabil.

Prin ordonanța Procuraturii r-lui Briceni din 16 septembrie 2016, a fost pusă sub învinuire în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (2) lit. c) și d) din Codul penal.

Ulterior, prin ordonanța Procuraturii r-lui Briceni din 24 octombrie 2016, a fost scoasă de sub urmărire penală cu clasarea cauzei din lipsa elementelor constitutive ale infracțiunii.

Instanța de apel a reținut că, deoarece în privința Alionei Babiuc a fost clasată cauza penală, aceasta este îndreptățită să solicite repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, în temeiul art. 3 lit. a) din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 - tragerea ilegală la răspundere penală.

Or, intentarea cauzei penale în privința Alionei Babiuc, recunoașterea acesteia în calitate de învinuită și reținerea acesteia pe parcursul zilei de 08 octombrie 2016, denotă cauzarea suferințelor psihice, a unui anumit grad de frustrare și incertitudine, retrăiri, încordare psihică și stare de disconfort, iar cuantumul prejudiciului moral urmează a fi determinat proporțional acestora, motiv din care, hotărârea primei instanțe, în latura dată urmează a fi menținută.

Astfel, instanța de apel analizând în ansamblu toate circumstanțele cauzei, ținând cont și de statutul reclamantei, care activa în calitate de director al Liceului Teoretic nr. 1 or.Briceni, a constatat că prima instanță corect a apreciat faptul că, prejudiciul moral cauzat reclamantei în rezultatul acțiunilor ilicite ale organelor de urmărire penală și ale procuraturii, urmează a fi evaluat la suma de 5000 de lei.

Cu referire la pretenția reclamantei privind încasarea sumei de 5 000 de lei cu titlu de prejudiciu material, instanța de apel a menționat că, potrivit copieii mandatului eliberat de către avocatul Ivașciuc Antonina, la data de 08 octombrie 2016, ultima a reprezentat interesele Alionei Babiuc în cadrul cauzei penale, iar potrivit bonului de plată seria PL nr. 233467 din 08 octombrie 2016, Babiuc Aliona a achitat pentru serviciile avocatului suma de 5000 de lei, prin urmare fiind existente temeiuri de încasare a prejudiciului material în beneficiul Alionei Babiuc în sumă de 5000 de lei, care sunt probate prin înscrisurile respective.

La 07 aprilie 2021, Procuratura Generală a RM a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri cu privire la respingerea integrală a acțiunii.

În motivarea recursului s-a invocat că, instanța de apel a aplicat eronat normele de drept material, nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii, a apreciat arbitrar probele prezentate de către participanții la proces, astfel concluziile instanței fiind în contradicție cu circumstanțele pricinii.

Suplimentar a invocat că, reieșind din dispozițiile Codului Civil cât și din practica juridică națională, statul răspunde patrimonial pentru prejudiciul adus persoanei prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și instanțelor judecătorești.

A notat că, elucidarea cazurilor și condițiilor de răspundere patrimonială se face prin Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

A menționat că, pentru a fi în prezența unei acțiuni civile întemeiate sânt necesare întrunirea condițiilor prevăzute de art.3 alin. (1) și art.6 din Legea nr.

1545 din 25 februarie 1998, și anume: reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală; condamnării ilegale, confiscării ilegale a averii, supunerii ilegale la muncă neremunerată în folosul comunității; efectuării ilegale, în cazul urmăririi penale ori judecării cauzei penale, a percheziției, ridicării, punerii ilegale sub sechestru a averii, eliberării sau suspendării ilegale din lucru (funcție), precum și în urma altor acțiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice; supunerii ilegale la arest administrativ, reținerii administrative ilegale sau aplicării ilegale a amenzii administrative de către instanța de judecată; efectuării măsurilor operative de investigații cu încălcarea prevederilor legislației; ridicării ilegale a documentelor contabile, a altor documente, a banilor, a ștampilelor, precum și în urma blocării conturilor bancare; a) devenirii definitive și irevocabile a sentinței de achitare; b) scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeiuri de reabilitare; c) adoptării de către instanța judecătorească a hotărârii cu privire la anularea arestului contravențional în legătură cu reabilitarea persoanei fizice; d) adoptării, de către judecătorul de instrucție, în condițiile art.313 alin.(5) din Codul de procedură penală, în privința persoanei achitate sau scoase de sub urmărire penală, a încheierii privind declararea nulității actelor sau acțiunilor organului de urmărire penală sau organului care exercită activitate specială de investigații.

A relatat că, reieșind din normele legal citate art. 3 și art. 6 din Legea nr. 1545 sânt indisolubile și nu pot fi aplicate separate. Astfel, a menționat că, nici una din prevederile legale nu sunt întrunite în cazul din speță, iar pretențiile reclamantei, înaintate întru argumentarea poziției sale, în ceea ce privește cauzarea prejudiciului moral și material, sunt declarative și urmează a fi respinse ca fiind neîntemeiate.

Prin notificarea din 04 mai 2021, Curtea Supremă de Justiție în conformitate cu art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, a expediat intimațiilor copia recursului și i-a înștiințat despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Prin referința depusă la 03 iunie 2021, prin intermediul oficiului poștal Babiuc Aliona, reprezentată de avocatul Antonina Ivașciuc a solicitat ca recursul declarat de Procuratura Generală să fie considerat inadmisibil, invocând că recursul depus în numele Procuraturii Generale a fost depus de o persoană neîmputernicită, întrucât din textul recursului, semnat de procurorul Elena Lisnic, rezultă că, procurorul acționează pe baza unei procuri fără a preciza numărul și data acesteia, fără a atașa procura sau copia legalizată a acesteia la recurs. Astfel, este îndoielnic dacă persoana care a semnat și a depus cerere de recurs este împuternicită în acest drept, în conformitate cu art. 75 alin.(2), (3) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art.434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

În conformitate cu art.439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

Examinând temeiurile recursului, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul este inadmisibil din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 430 din Codul de procedură civilă, sunt în drept să declare recurs părțile și alți participanți la proces, martorul, expertul, specialistul, interpretul și reprezentantul, cu privire la compensarea cheltuielilor de judecată ce li se cuvine.

În conformitate cu art. 433 lit. c) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care persoana care a înaintat recursul nu este în drept să-l declare.

La caz, se reține că, prin decizia Curții de Apel Bălți din 12 ianuarie 2021, a fost respins apelul declarat de Procuratura raionului Briceni, a fost admis apelul declarat de Babiuc Aliona, a fost casată hotărârea Judecătorei Edineț, sediul central din 24 iulie 2020, în partea respingerii pretenției privind încasarea prejudiciului material și în această parte a fost pronunțată o nouă hotărâre, prin care: a fost admisă cerința înaintată de Babiuc Aliona împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Procuratura Generală și Procuratura raionului Briceni cu privire la încasarea prejudiciului material. A fost încasat din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul Alionei Babiuc suma de 5000 de lei cu titlu de prejudiciu material. În rest, hotărârea primei instanțe a fost menținută.

În speță, analizând materialele cauzei, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că, cererea de recurs declarată împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 12 ianuarie 2021, a fost depusă și semnată în interesele Procuraturii Generale, de d-na Elena Lisnic, procuror în Procuratura de circumscripție Bălți.

Colegiul reține că, în temeiul procurii Nr.22/07 din 20 martie 2020, valabilă pe termen de 1(un) an din momentul eliberării, a fost împuternicită să reprezinte în instanțele de judecată interesele Procuraturii Generale a RM și procuraturilor teritoriale la examinarea cauzelor civile inițiate de procurori și împotriva organelor procuraturii, cu dreptul de a exercita toate actele procesuale, inclusiv cu dreptul de strămuta pricina, de a ataca hotărârile, deciziile și încheierile judecătorești și de contesta actele executorului judecătoresc, d-na Elena Lisnic, procuror în Procuratura de circumscripție Bălți. (f.d.150)

Conform art. 75 alin. (2) din Codul de procedură civilă, procesele persoanelor juridice se susțin în instanță de judecată de către organele lor de administrare, care acționează în limitele împuternicirilor atribuite prin lege, prin alte acte normative sau prin actele lor de constituire, precum și de către alți angajați împuterniciți ai persoanei juridice sau de către avocați.

În conformitate cu art. 80 alin. (1), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, împuternicirile reprezentantului persoanei juridice trebuie să fie formulate într-o procură, eliberată și legalizată în modul stabilit de lege.

Procurile se eliberează în numele persoanei juridice cu contrasemnătura administratorului ei sau a unei alte persoane împuternicite, adevărate prin acte de constituire și sigilate cu ștampila acestei organizații.

Valabilitatea procurii care confirmă împuternicirile reprezentantului în instanță de judecată încetează în temeiul art. 255 din Codul civil.

Prin urmare, cererea de recurs depusă de către procurorul în Procuratura de circumscripție Bălți, Elena Lisnic în interesele Procuraturii Generale a RM este semnată de o persoană neîmputernicită, or, la data de 07 aprilie 2021, aceasta nu mai avea dreptul de a reprezenta interesele în baza procuri Nr.22/07 din 20 martie 2020 deoarece împuternicirile acordate au expirat de drept la data de 21 martie 2021.

Astfel, Colegiul constată cu certitudine că, cererea de recurs a fost depusă către o persoană neîmputernicită.

Lipsa dreptului de a ataca hotărârea judecătorească în modul prescris de lege, reprezintă în esență o favorizare nejustificată a părții recurente, în fraudă regulilor unui proces echitabil.

Din considerentele menționate și având în vedere că, procurorul în Procuratura de circumscripție Bălți, Elena Lisnic, a declarat recurs fără a avea împuterniciri valabile de a exercita în interesele Procuraturii Generale a RM, dreptul de a ataca hotărârea judecătorească, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de Procuratura Generală a RM, ca fiind inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, art. 431 alin. (2), art. 433 lit. c) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Recursul declarat de Procuratura Generală a RM împotriva deciziei din 12 ianuarie 2021 a Curții de Apel Bălți, se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru